

at det gif an at gaae alene med det, man havde, med Tro og Bæjendelse; men de maatte da vist ogsaa gaae uden at erholde den physiske Styrke, som Statskirken hidtil har ydet dem. Saaledes er min Mening om Sagen; jeg veed ikke, om den er fuldkommen rigtig, og det er blot disse Ord, jeg vilde udtale, for at vise, at det ingenlunde er Modstand mod Sagen, som jeg udtalte for, og som jeg kunde blive beskyltet for; men jeg talte for, at Enhver skulde have, hvad der tilkom ham.

Tale: Der var en Vitring fra den ærede Rigsdagsmand for Randers Amts 2den Valgkreds (Wallentin), som jeg ikke kan lade hengaae uimodsagt; han citerede nemlig Noget af et Skrift af Dr. Rudelbach; men dette Skrift er skrevet i 1849, førend Forfatteren kunde have dannet sig en klart Begreb om den Stilling, Sagen vilde tage under de følgende Forhandlinger. Jeg troer derfor, at det er meget urigtigt, naar den ærede Rigsdagsmand paaberaabte sig et Skrift af Dr. Rudelbach af 1849, da denne senere, nemlig 1853 eller 54, har yttret sig om disse Spørgsmaal.

Med Hensyn til hvad den ærede Rigsdagsmand for Kjøbenhavns 7de Valgkreds (Casse) har udtalt, da maa jeg ved dette Slags Spørgsmaal altid komme til at tænke paa, at han er Jurist, og disse have en ganske eiedommelig Opfattelse af de kirkelige Spørgsmaal, som man fra Religionens Standpunct aldeles ikke kan gaae ind paa i deres Heelhed; de betragte nemlig Religionsfundsudet og Kirken som en Art højere Politieanstalt eller Opdragelsesanstalt, og det er jo en Betragtningssmaade, som strider imod Hensigten med Religionensfundsudene, og navnlig strider det imod de Ansættelser, som ethvert Medlem af et Religionsfund har lige

overfor det Samfund, hvortil han hører. Saaledes som Staten nu er ordnet, efterat Religionsfrihed er givet, er det vistnok aldeles nødvendigt, at Staten lader alle Religionsfundsfund komme til at udvikle al den Styrke og alt det Liv, der kan udvikles indenfor dens Grændser. Jeg troer derfor, at enhver omhelst Hindring, hvorfra den end maatte komme, vil virke ganske mod det Mål, som Staten troer derved at opnaae. Naar vi i denne Discussionston høre enkelte Præster tale mod denne Lov, saa kan det ved første Blik synes at være temmelig overraskende. Det havde uden Tvivl været det meest Passende, om Præsterne i denne Sag havde holdt sig ganske udenfor Discussionstonen, naar de ikke kunne billige det, hvorpaa Lovforslaget gaaer ud; men, naar Præsterne ikkedestmindre deeltage i Discussionen, og navnlig tale mod Forslaget, da er det, fordi Præsterne ere i en dobbelt Stilling her i Landet, og det maae vi ikke overse. Præsterne ere nu ikke alene Menighederens Forstandere og Kirkens Lærere, men de ere tillige noget ganske Andet, og det kunne de ikke frigjøre sig fra. Præsterne ere en Art Bogholderer i Sognene, de ere en Art højere Sognefogeder, og det er denne Stilling i Staten, som gjør, at de indtage en aldeles forkeert og dobbelt Stilling. Naar de nu høre, at Staten er imod en saadan Forandring som denne, og de ikke tillige ere løste fra deres Forpligtelse, som en Art små Sogneherrer eller, som det er kaldt, „Sognepaver“, saa ere de naturligtvis i den vanskelige Stilling, at de trækkes til en af Siderne; enten skulle de være Kirkens Forstandere og tale Kirkens Sag, eller ogsaa skulle de være en Art Underordnede under Herredsfogderne, og saa maae de tale Statens Sag.